

Protocol ASAA

Dit protocol is geschreven voor de medewerkers van de Raad voor de Kinderbescherming.

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
1. Adoptie.....	4
1.1 Opneming buitenlands kind ter adoptie.....	4
1.2.1 Inleiding.....	4
1.2.2 Taak van de Raad voor de Kinderbescherming	4
1.2.3 Voorwaarden voor start van het onderzoek.....	5
1.2.4 Opschorting van het onderzoek.....	6
1.2.5 Opneming van een kind in strijd met de wettelijke regels	7
1.2.6 Onderzoek.....	7
1.2.7 Overige onderzoeken	8
1.2 Opneming van een in Nederland geboren kind ter adoptie.....	9
1.3.1 Taak van de RvdK	9
1.3.2 Werkwijze en onderzoek.....	9
2. Adoptieverzoek.....	11
2.1 Advisering aan een (Nederlandse) rechter of buitenlandse instantie	11
2.1.1. Taak van de Raad voor de Kinderbescherming.....	11
2.1.2. Onderzoek	11
2.2 Screening pleegouders	11
2.3 Screening ten behoeve van afgifte Verklaring Geen Bezwaar	11
2.3.1 Inleiding.....	11
2.3.2 Taak van de Raad voor de Kinderbescherming	11
2.3.3 Werkwijze	11
3. Draagmoederschap	14
3.1. Inleiding.....	14
3.1.1. Soorten draagmoederschap.....	14
3.2. Belangrijke punten voor de RvdK in draagmoederzaken	14
3.3. Rol RvdK.....	14
3.4. Hoe werkt de RvdK?	15

3.4.1. Verzoek aan RvdK	15
3.5. Anonieme donoren, buitenland en strafbaarheid	16
3.5.1. Anonieme donoren	16
3.5.2. Draagmoederschap en het buitenland	16
3.5.3. Strafbaarheid	16
4. Afstand	17
4.1. Afstand door biologische ouder(s)	17
4.1.1. Inleiding	17
4.1.2. Taken en werkwijze van de Raad voor de Kinderbescherming	17
4.1.3. Informeren Gecertificeerde Instelling (GI)	17
4.1.4. Doorverwijzing naar instellingen voor hulp aan afstandsouder(s)	17
4.1.5. Verzoek tot voorziening in het gezag	17
4.1.6. Geheimhouding	17
4.1.7. Definitieve gezagsvoorziening	18
4.1.8. Selecteren aspirant-adoptiegezin/ definitief pleeggezin	18
4.1.9. Intrekking beslissing tot afstand	18
4.2. Afstand: door te vondeling te leggen	18
4.2.1. Inleiding	18
4.2.2. Taken en werkwijze van de Raad voor de Kinderbescherming	19
4.2.3. Onderzoek	19
4.2.4. Voorlopige voogdijmaatregel	19
4.2.5. Informeren Gecertificeerde Instelling	19
4.2.6. Definitieve gezagsvoorziening	19
4.2.7. Procedure voor afstand	19
4.2.8. Privacy	19
4.2.9. Bewaren objecten emotionele waarde i.h.k.v. van het doen van afstand van een kind	19
5. Afstammingsvragen	20
5.1. Inleiding	20
5.2. Taak van de Raad voor de Kinderbescherming	20
5.3. Werkwijze van de Raad voor de Kinderbescherming	20
6 Juridisch kader en uitgangspunten	21
6.1. Juridisch kader	21
6.2. Strafbaarstellingen	22

Inleiding

In dit protocol Afstand, Screening, Adoptie en Afstammingsvragen (ASAA) staan nadere regels beschreven over het afstand doen van het gezag over een kind (inclusief het te vondeling leggen en het gebruikmaken van een draagmoeder), de screening van een adoptie- of pleeggezin, de adoptie van een kind (inclusief illegale opnemings van dit kind in Nederland) en ten slotte over de procedure rond vragen over afstamming. Het protocol is aanvullend op het Kwaliteitskader Raad voor de Kinderbescherming 2021.

Op deze verschillende soorten raadscontacten is, naast de Nederlandse wet- en regelgeving, de Algemene Verordening Gegevensbescherming en de adoptieverdragen, het Internationale Verdrag inzake de Rechten van het Kind van toepassing.

In deze zaken heeft de Raad voor de Kinderbescherming vaak te maken met kinderen uit andere landen van herkomst dan Nederland. Ten aanzien van deze kinderen heeft de Nederlandse overheid (waaronder de Raad voor de Kinderbescherming) dan ook een bijzondere verantwoordelijkheid. Deze zijn onder meer verwoord in de uitgangspunten bij interlandelijke adoptie.

1. Adoptie

1.1 Opneming buitenlands kind ter adoptie

1.2.1 Inleiding

Om een buitenlands kind in een gezin in Nederland op te nemen met het oog op gezinsvorming en die juridisch te bekrachtigen met adoptie is een beginseltoestemming nodig van de Minister van Justitie en Veiligheid. Dit is afgifte van een verklaring aan aspirant-adoptiefouder(s), waarmee de Minister van Justitie en Veiligheid toestemming verleent om een kind uit het buitenland te adopteren. Het besluit om deze beginseltoestemming wel of niet te verlenen, wordt door de minister genomen nadat door de RvdK een advies is gegeven over de geschiktheid van aspirant-adoptiefouders voor het opnemen van een buitenlands kind ter adoptie.

1.2.2 Taak van de Raad voor de Kinderbescherming

De RvdK onderzoekt in opdracht van de Centrale Autoriteit van het Ministerie van Justitie en Veiligheid of de meerderjarige(n) die een buitenlands adoptiekind in het gezin wil(len) opnemen (de zogenaamde aspirant-adoptiefouder(s) en eventueel zijn of haar partner geschikt zijn voor het opnemen van een buitenlands kind ter adoptie. De RvdK brengt op basis van dit gezinsonderzoek een rapport met advies uit aan de Minister van Justitie en Veiligheid.

Het gezinsonderzoek van de RvdK is gericht op het verkrijgen van inzicht in de geschiktheid van de aspirant-adoptiefouder(s) en de eventuele (huwelijkse) partner voor de verzorging en opvoeding van één of meerdere buitenlandse adoptiekinderen. In het onderzoek wordt vastgesteld welke beschermende factoren en welke risicofactoren voor een adoptiekind (al of niet met een speciale zorgbehoefte) in het gezin aanwezig zijn, hoe deze zich tot elkaar verhouden en welke uiteindelijk de doorslag geven om de Minister van Veiligheid en Justitie positief of negatief te adviseren over het verzoek om een beginseltoestemming te verlenen. Bij de afweging van genoemde beschermende factoren en risicofactoren staat het belang van het op te nemen, weliswaar nog onbekende, kind centraal.

Indien aspirant-adoptiefouder(s) hebben aangegeven bereid te zijn om twee adoptiekinderen tegelijk op te nemen en/of om een kind ouder dan twee jaar en/of een kind met een specifieke zorgbehoefte op te nemen, dient het onderzoek er ook toe om inzicht te verkrijgen in de mogelijkheden die aspirant-adoptiefouder(s) hier specifiek voor hebben.

De RvdK doet eveneens op verzoek van de Minister van Justitie en Veiligheid onderzoek naar en geeft de Minister advies over:

- het afgeven van een beginseltoestemming voor de opnemng van een tweede of volgend adoptiekind;
- de verlenging van de geldigheidsduur van een beginseltoestemming;
- het verzoek van aspirant adoptiefouders om hun geschiktheid te beoordelen van kinderen met een ander profiel dan eerder aangegeven.
- een feitelijke wijziging in de gezinssituatie van aspirant adoptief-ouders;
- een eventuele (voorgenomen) intrekking van een eerder afgegeven beginseltoestemming;
- de afgifte van een vergunning tot verblijf voor een kind dat minder dan een jaar tevoren ter adoptie is opgenomen tijdens een periode waarin de aspirant-adoptiefouder(s) hun feitelijke verblijfplaats in het buitenland hadden;
- verzoeken om advies van een (buitenlandse) rechter/instantie over een voorgenomen adoptie of naar aanleiding van een in het buitenland geboren kind.

1.2.3 Voorwaarden voor start van het onderzoek

De RvdK start het onderzoek indien is voldaan aan de volgende voorwaarden:

- de aspirant-adoptiefouder(s) zijn op basis van de formele vereisten, zoals gesteld in de wet, toegelaten tot de adoptieprocedure;
- de aspirant-adoptiefouder(s) c.q. aspirant-adoptiefouder en partner heeft/hebben de wettelijk verplichte voorlichting over adoptie van de Stichting Adoptie Voorzieningen (SAV) gevolgd;
- de aspirant-adoptiefouder(s) c.q. aspirant-adoptiefouder en partner zijn geïnformeerd over het opvragen door de RvdK van een uittreksel uit het Justitieel Documentatie Systeem (JDS); wanneer de aspirant-adoptiefouder(s) na hun 18e in het buitenland hebben gewoond, dienen zij zelf zorg te dragen voor een origineel uittreksel uit het register van het betreffende land.
- De aspirant-adoptiefouder(s) c.q. aspirant-adoptiefouder en partner heeft/hebben (van elk van hen afzonderlijk) een verklaring overgelegd waaruit blijkt dat er een medische keuring heeft plaatsgevonden door een onafhankelijk arts, die niet de eigen huisarts of een bekende (van één van beiden) is. Als de medische verklaring ouder is dan één jaar wordt aspirant-adoptiefouder(s) en eventuele partner altijd gevraagd een nieuwe medische verklaring te overleggen bij een inkomend verzoek. Daarnaast kan op grond van een gesprek of nieuwe informatie aan aspirant adoptiefouder(s) gevraagd worden om een nieuwe (recentere) medische verklaring of aanvullende (dossier)stukken die hierop betrekking hebben.

1.2.4 Opschorting van het onderzoek

De RvdK heeft de mogelijkheid om te besluiten het onderzoek op te schorten. Dit kan als de omstandigheden in de gezinssituatie gewijzigd zijn. De RvdK kan pas een goede beoordeling van de risico- en beschermende factoren maken bij een stabiele privésituatie.

Opschorting van het onderzoek met één jaar

De RvdK schort het onderzoek in ieder geval met één jaar op als de gezinssituatie feitelijk is gewijzigd of binnen afzienbare tijd feitelijk gaat wijzigen, doordat:

- in het gezin een eigen kind wordt verwacht of minder dan een jaar geleden een kind is geboren of is overleden;
- een pleegkind is opgenomen of minder dan een jaar geleden is vertrokken waarbij het doel van de plaatsing langdurige opvang is/was;
- er sprake is van beëindiging van een relatie, door onder andere (echt)scheiding of overlijden van één van de partners .

Opschorting van het onderzoek voor een nader te bepalen tijd

De RvdK schort het onderzoek voor een bepaalde tijd op indien blijkt dat:

- er in het voorafgaande jaar sprake is geweest van een miskraam of vroeggeboorte;
- aspirant-adoptiefouder(s) een vruchtbaarheidsonderzoek of -behandeling ondergaan;
- er bij aspirant-adoptiefouder(s) sprake is van een levensbedreigende ziekte.

De RvdK kan het onderzoek voor een bepaalde tijd opschorten indien blijkt dat:

- er door de veranderende omstandigheden in de gezinssituatie in het onderzoek onvoldoende onderzocht kan worden of er risico's voor het adoptief kind zullen zijn bij plaatsing in het gezin;
- er in het verleden een behandeling is geweest in verband met een ernstige chronische of levensbedreigende ziekte;
- de aspirant-adoptiefouder(s) verzoek(t)(en) om opschorting van het onderzoek.

Afhankelijk van de situatie wordt bepaald hoelang het onderzoek wordt opgeschort en vanaf welk moment door de aspirant-adoptiefouder(s) om voortzetting van het onderzoek kan worden verzocht.

De RvdK geeft schriftelijk aan aspirant adoptiefouders aan tot welke datum of tot welk moment het onderzoek wordt opgeschort:

- Indien opschorting plaatsvindt tot een bepaalde datum, kan de aspirant-adoptiefouder(s) binnen één jaar na deze datum aan de RvdK te kennen geven het onderzoek te willen voortzetten. Na die tijd geeft de RvdK het onderzoek terug aan het Ministerie van Justitie en Veiligheid met reden dat geen volledig onderzoek heeft kunnen plaatsvinden waardoor geen onderbouwd advies kan worden uitgebracht.
- Indien door opschorting aspirant-adoptiefouders de leeftijd van 42 bereiken, wordt de ibo-procedure doorlopen zoals eerder omschreven.
- Indien door de RvdK de opschorting afhankelijk is gesteld van een bepaald moment, kan de aspirant-adoptiefouder(s) binnen twee jaar na de datum waarop door de RvdK de opschorting schriftelijk is aangekondigd, aan de RvdK te kennen geven het onderzoek te willen voortzetten. Na die tijd geeft de

RvdK het onderzoek terug aan het Ministerie van Justitie en Veiligheid met reden dat geen volledig onderzoek heeft kunnen plaatsvinden waardoor geen onderbouwd advies kan worden uitgebracht.

1.2.5 Opneming van een kind in strijd met de wettelijke regels

Op grond van artikel 25 lid 2 Wobka is de RvdK belast met het toezicht op de naleving van de regels omtrent de opneming van een (buitenlands) kind. Indien de RvdK verneemt of vermoedt dat volwassenen in strijd met de wettelijke regels, een (buitenlands) kind in hun gezin hebben opgenomen dan levert dit een strafbaar feit op. De RvdK zal een onderzoek naar de opvoedingssituatie doen om te bezien of een kindbeschermingsmaatregel en eventueel een uithuisplaatsing geïndiceerd zijn. Daarnaast wordt er bekeken of het kind onder gezag staat.

Wanneer de RvdK vermoedt dat er sprake is van een “illegale opneming” is het uitgangspunt dat de RvdK aangifte doet. Tevens kan er contact worden opgenomen met de IND indien er vreemdelingrechtelijke aspecten verbonden zijn aan de zaak.

1.2.6 Onderzoek

Het onderzoek richt zich op de onderstaande punten:

- Voorlichting: hoe zijn de aspirant-adoptiefouder(s) en de eventuele (huwelijks-) partner omgegaan met de wettelijk verplichte voorlichting die zij vóór het raadsonderzoek hebben ontvangen?
- Een mogelijk justitieel verleden: de RvdK vraagt informatie op bij het Justitieel Documentatie Systeem (JDS). Komt een aspirant-adoptiefouder en/of diens eventuele partner in dat register voor, dan beoordeelt de RvdK of het gaat om strafbare feiten die een risico vormen voor het kind.
- Is iemand bekend bij de RvdK? Indien dit het geval is, wordt beoordeeld in hoeverre dit een risico kan zijn voor het kind.
- Levensloop: hoe wordt de eigen opvoeding ervaren, hoe zijn bijzondere gebeurtenissen verwerkt en welke invloed hebben deze ervaringen op de opvoedvaardigheden/mogelijkheden.
- Gezinsamenstelling en relatie: aan de orde komen de feitelijke gezinsamenstelling, de stabiliteit van de relatie, de onderlinge verhoudingen, de wijze van communiceren, de wijze waarop aspirant-adoptiefouders omgaan met problemen en spanningen. Wanneer er al kinderen in het gezin zijn, geadopteerd of niet, dan betreft de RvdK ook hen in het onderzoek. Gaat het om oudere kinderen, dan vraagt de RvdK om hun mening.
- Gezondheid: aspirant-adoptiefouder(s) en eventuele partner dienen, naar waarheid, een gezondheidsverklaring te laten invullen door een onafhankelijk arts. Op deze verklaring staan niet alleen vragen over lichamelijke gezondheid, maar ook over psychische gesteldheid. Gezondheid en psychische gesteldheid mogen geen risico vormen voor het kind. Zo nodig kan de RvdK, met toestemming van de aspirant-adoptiefouder(s), nadere informatie opvragen bij een behandelend arts of hulpverlener.
- Werk en economische omstandigheden: het inkomen moet toereikend zijn om een gezin te onderhouden, inclusief het geadopteerde kind. Er gelden hiervoor geen door de RvdK vastgestelde normen of grensbedragen. De landen waar de kinderen vandaan komen, hebben die normen vaak wel. Hierbij komt ook aan de orde of een eventuele partner bereid is financiële en juridische verantwoordelijkheid te gaan dragen (bijvoorbeeld als de adoptiefouder iets zou overkomen).
- Woonsituatie, vrijetijdsbesteding.
- Familiecontacten en sociaal netwerk.
- Godsdienst of levensovertuiging: deze informatie is van belang voor adoptie vanuit bepaalde landen.
- Kinderwens, verwachtingen ten aanzien van het op te nemen kind, verwerking van kinderloosheid.
- Adoptiemotivatie: motivatie om voor een kind van een ander te willen zorgen.

- Statusvoorlichting/afstammingsvoorlichting: zijn de aspirant-adoptiefouder(s) en eventuele partner bereid om open te zijn over de afstand en adoptie van het kind? Dit wordt expliciet met de aspirant-adoptiefouders besproken. Voor de oordeelsvorming van de RvdK is het van belang te weten of de aspirant-adoptiefouder(s) en de eventuele (huwelijkse) partner bereid zijn het op te nemen adoptiekind zo spoedig mogelijk voor te lichten over zijn identiteit en afkomst.
- Opvoedingscapaciteiten en eventuele ervaring met kinderen. Welke ervaring hebben aspirant-adoptiefouder(s) en de eventuele partner met het zorgen, opvoeden en begeleiden van kinderen en wat betekent dat voor de opvoeding van een adoptiekind. Welke verwachtingen hebben aspirant-adoptiefouders over de eigen opvoedingsmogelijkheden. Wanneer aspirant-adoptiefouders aangeven een kind met speciale zorgbehoefte, een ouder kind of meerdere kinderen tegelijk te willen adopteren, dan bekijkt de RvdK of zij daartoe voldoende capaciteiten hebben.
- Medische behandelingen: zijn de aspirant-adoptiefouders bereid het kind preventief en curatief gangbare medische behandelingen te laten ondergaan? De bereidverklaring hiertoe wordt met de aspirant-adoptiefouders besproken, waarin de consequenties ten aanzien van geloofs- of levensovertuiging een centrale plaats innemen.

Alleenstaande aspirant-adoptiefouder

Bij een voornemen van adoptie door een alleenstaande zal extra aandacht worden besteed aan wat deze een adoptiekind kan bieden op het terrein van beschikbaarheid en stabiliteit. Daarnaast wordt in het onderzoek aandacht besteed aan het sociale netwerk waarin de alleenstaande functioneert en wat de personen binnen dit netwerk voor zowel de aspirant-adoptiefouder als het toekomstige adoptiekind concreet kunnen betekenen.

Bij het voornemen van adoptie door één persoon zal indien deze persoon gehuwd is of duurzaam samenleeft, de inhoud van het onderzoek hetzelfde zijn als wanneer het gaat om een voornemen tot gezamenlijke adoptie door twee gehuwden.

Onderzoek bij aspirant-adoptiefouders van 42 jaar en ouder

Indien (één van de) aspirant-adoptiefouders 42 jaar of ouder is op het moment van indiening van het verzoek tot een beginseltoestemming, vindt de beoordeling van het verzoek plaats op grond van het zogenoemde “nee, tenzij” principe. Reden hiervoor is dat ouders vanaf deze leeftijd alleen nog in aanmerking komen voor een adoptiekind met zogeheten special needs. Dit vraagt van ouders een bijzondere geschiktheid.

Bij de start van dit onderzoek maakt een gedragsdeskundige van de RvdK standaard gebruik van diagnostische vragenlijsten. Aan de hand van de verkregen informatie worden mogelijke risico's voor de opname van een ouder kind en/of adoptiekind met een specifieke zorgbehoefte afgeleid. Voor het overige richt het onderzoek zich op dezelfde punten als hierboven genoemd.

Naast de hierboven beschreven situatie kan de RvdK ook gebruikmaken van psychologische vragenlijsten indien de zaak dit vraagt.

1.2.7 Overige onderzoeken

Bij een onderzoek voor een verlenging beginseltoestemming (BT) of een nader onderzoek in verband met gewijzigde bereidheid over een op te nemen kind of een feitelijke wijziging in de gezinssituatie, gaat de RvdK na of alle gegevens in het eerder uitgebrachte gezinsrapport nog kloppen en wordt onderzocht of de actuele omstandigheden risicofactoren naar voren brengen die tot contra-indicaties leiden voor het eerder uitgebracht advies. Dit kan betekenen dat aanvragers opnieuw een medische verklaring dienen te overleggen. De RvdK vraagt opnieuw informatie uit het Justitiële Documentatie Systeem op.

Opneming tweede en volgend kind

Bij een verzoek om opneming van een tweede en volgend kind onderzoekt de RvdK, naast de beschermende factoren en risicofactoren voor het eventuele toekomstige kind, tevens hoe de opneming van een eerder opgenomen adoptiekind is verlopen en hoe het adoptiekind in het gezin, ook ten aanzien van de reeds aanwezige kinderen, is ingegroeid. Tevens onderzoekt de RvdK wat de opneming van een tweede of volgend kind voor het gezin en de daarin reeds aanwezige kinderen zal betekenen.

Rapportage

Voor wat betreft de inhoud van de rapportage zie paragraaf 4.5 van het Kwaliteitskader

Voor de afgifte van de gezinsrapportage gelden aanvullende regels:

- Alle rapporten met betrekking tot onderzoeken in verband met het opnemen van een buitenlands kind ter adoptie worden op grond van de Wobka (art. 5) door de RvdK niet afgegeven aan aspirant-adoptiefouders, ook niet in conceptvorm.
- Voor zover een gedragsdeskundige van de RvdK een zelfstandig onderdeel van het onderzoek heeft verzorgd, is deze zelf verantwoordelijk voor de bespreking hiervan. Voor zover de gedragsdeskundige onderzoek heeft gedaan met behulp van diagnostisch instrumentarium kan de verslaglegging van de interpretaties van dit onderzoek worden afgegeven.
- Het rapport wordt in conceptvorm met aspirant-adoptiefouders besproken. Voor zover mogelijk worden de opmerkingen van aspirant-adoptiefouders daarbij in het rapport verwerkt.
- Alvorens het definitieve gezinsrapport aan het Ministerie van Justitie en Veiligheid wordt verstuurd, brengt de RvdK de aspirant-adoptiefouders op de hoogte op welke wijze het commentaar op het conceptrapport in het definitieve rapport is verwerkt.
- Het definitieve gezinsrapport wordt door het Ministerie van Justitie en Veiligheid doorgestuurd aan de vergunninghouder. Indien de RvdK negatief adviseert en het Ministerie van Justitie en Veiligheid op grond daarvan geen beginseltoestemming verleent, kan (op schriftelijk verzoek van de aspirant-adoptiefouders) afgifte van de rapportage uitsluitend plaatsvinden door het Ministerie van Justitie en Veiligheid.

1.2 Opneming van een in Nederland geboren kind ter adoptie

1.3.1 Taak van de RvdK

De Raad voor de Kinderbescherming heeft als taak om te beoordelen of aspirant-adoptiefouders geschikt zijn voor het opnemen van een in Nederland geboren kind dat voor adoptie in aanmerking komt.

Aan aspirant-adoptiefouders die een in Nederland geboren kind ter adoptie wensen op te nemen, worden door de RvdK dezelfde formele voorwaarden gesteld als aan aspirant-adoptiefouders die een kind uit het buitenland wensen op te nemen; met dien verstande dat voor de leeftijd van de aspirant-adoptiefouders en eventuele partner in beginsel een maximale leeftijd van 41 jaar geldt op het moment van de plaatsing van het kind in het pleeggezin/aspirant adoptiegezin.

1.3.2 Werkwijze en onderzoek

Indien in Nederland een kind wordt geboren en de ouder(s) na de geboorte aangeven te overwegen het kind niet zelf op te voeden en te verzorgen of indien een kind langs andere weg voor adoptie in aanmerking komt, wordt het kind eerst geplaatst bij een neutraal pleeggezin voor de periode van drie maanden. Daarna worden pleegouders geselecteerd die ook bereid zijn het kind te adopteren. Hiervoor komen alleen aspirant-adoptiefouders in aanmerking die reeds het onderzoek voor opneming van een buitenlands kind ter adoptie

positief hebben doorlopen en die bereid en geschikt zijn gebleken om een in Nederland afgestaan kind te adopteren.

Zie hoofdstuk 1 voor de algemene uitgangspunten die de RvdK bij zijn werkwijze hanteert.

Het onderzoek heeft dezelfde inhoud als het screeningsonderzoek dat wordt verricht bij de wens tot opnemning van een buitenlands kind.

De RvdK heeft met de in aanmerking komende aspirant-adoptiefouder(s) een aanvullend contact over de specifieke punten voor het opnemen van een in Nederland geboren kind. Dit betreft onder andere:

- het begrip kunnen hebben voor de afstandsmotieven van in Nederland wonende ouders;
- het kunnen omgaan met de nabijheid van die ouder(s), hetgeen kan betekenen dat er contact blijft tussen het kind en diens ouder(s) en eventuele familie (een zogenaamde open adoptie);
- statusvoorlichting/afstammingsvoorlichting: Zijn de aspirant-adoptiefouder(s) en eventuele partner bereid om open te zijn over de afstand en adoptie van het kind?
- het (desgevraagd) regelmatig verstrekken van informatie over het kind aan de ouder(s) en de daadwerkelijke bereidheid van pleegouder/aspirant-adoptiefouder(s) hiertoe.
- het omgaan met de onzekerheid dat de ouder(s) nog op hun voornemen tot afstand terug kunnen komen, terwijl het kind al wel als pleegkind in het gezin van de aspirant-adoptiefouders verblijft. De RvdK wijst tijdens het onderzoek de pleegouders c.q. aspirant-adoptiefouder(s) erop dat de toestemming tot adoptie door de ouder(s) kan worden ingetrokken tot het moment dat op het adoptieverzoek van de pleegouders/aspirant-adoptiefouder(s) door de rechter is beslist. De pleegouders/aspirant-adoptiefouder(s) kunnen een adoptieverzoek indienen nadat het kind minimaal 12 maanden in hun gezin verblijft.

2. Adoptieverzoek

2.1 Advisering aan een (Nederlandse) rechter of buitenlandse instantie

2.1.1. Taak van de Raad voor de Kinderbescherming

Op verzoek van een Nederlandse of buitenlandse rechter stelt de RvdK een onderzoek in en brengt advies uit over een verzoek tot adoptie. Bijvoorbeeld indien de partner van één van de ouders van het kind dit kind wil adopteren of ter afronding van een (interlandelijke) adoptieprocedure wanneer het kind als pleegkind al is opgenomen in het gezin van zijn beoogde adoptiefouders.

2.1.2. Onderzoek

In het onderzoek wordt aandacht besteed aan de vraag of het kind in overeenstemming met de wettelijke regels in het gezin is opgenomen. De RvdK onderzoekt of de verzochte adoptie in het belang van het kind is.

Er wordt bekeken of het kind is of wordt voorgelicht door de adoptiefouder en zijn of haar partner over zijn identiteit en zijn biologische afkomst.

Wanneer het een partner-adoptie betreft wordt daarnaast aandacht besteed aan de relatie tussen het kind en de ouder-niet-gezagsdrager (eventuele omgangsregeling). Ook wordt aandacht besteed aan de toestemming van de biologische/juridische vader voor adoptie en of er voldoende duidelijkheid bestaat over de consequenties van de adoptie.

2.2 Screening pleegouders

2.3 Screening ten behoeve van afgifte Verklaring Geen Bezwaar

2.3.1 Inleiding

Alle pleeggezinnen die in verband met de plaatsing van een minderjarige in hun gezin pleegzorgvergoeding ontvangen in het kader van de Jeugdwet, moeten over een door de RvdK afgegeven ‘Verklaring van geen bezwaar’ beschikken. Deze verklaring wordt namens aspirant pleegouders aangevraagd door een pleegzorgaanbieder. De aanvrager informeert de aspirant-pleegouders hierover.

Ook wanneer reeds eerder aan een pleeggezin een verklaring van geen bezwaar is afgegeven, maar gedurende twee jaar geen kind is geplaatst, worden pleegouders opnieuw gescreend. Ook kan een pleegzorgaanbieder, wanneer zij daartoe aanleiding ziet, de RvdK opnieuw om een Verklaring van geen bezwaar vragen.

2.3.2 Taak van de Raad voor de Kinderbescherming

De RvdK onderzoekt of er sprake is van bezwarende feiten of omstandigheden die het afgeven van een Verklaring van geen bezwaar in de weg staan. Deze justitiële screening gaat vooraf aan het pleegouderonderzoek door de voorziening voor pleegzorg die beoordeelt of een pleeggezin geschikt is om een pleegkind te verzorgen en op te voeden.

2.3.3 Werkwijze

Via de voorziening voor pleegzorg ontvangt de betreffende ASAA locatie van de RvdK de schriftelijke toestemming van de aspirant-pleegouders en van alle op dat adres inwonenden vanaf twaalf jaar, om gegevens uit het Justitieel Documentatie Systeem (JDS) op te vragen.

Opvragen en raadplegen gegevens

- De RvdK beziet allereerst of de gegevens uit de Basisregistratie personen (BRP) overeenstemmen met de door de aspirant-pleegouders en de inwonenden vanaf twaalf jaar verstrekte gegevens.
- Daarna raadpleegt de RvdK het eigen archief/informatiesysteem.
- De RvdK vraagt de gegevens op uit het JDS. Als aspirant-pleegouders vanaf hun 18e levensjaar in het buitenland hebben gewoond, zijn de eventueel aldaar gepleegde strafbare feiten niet opgenomen in dit systeem. In dat geval dienen zij zelf zorg te dragen voor een origineel uittreksel uit het systeem van het betreffende land.

Afweging

- Per situatie zal beoordeeld moeten worden of de informatie uit de BRP, het JDS en eigen archief/informatiesysteem voldoende is om een afweging te kunnen maken.
- Vervolgens moet op grond van bovengenoemde informatie worden afgewogen of er redenen zijn die een afgifte van een Verklaring in de weg staan. Bedoelde Verklaring wordt afgegeven tenzij de ingewonnen informatie duidt op zodanige gedragingen, mentaliteit of omstandigheden van (één van) de aspirant-pleegouders, andere gezinsleden of bewoners, dat plaatsing van een pleegkind een gevaar voor het welzijn van deze minderjarige zou opleveren. Dit gevaar is in beginsel aanwezig indien er sprake is geweest van:
  1. eerdere contacten van de RvdK met het beoogde pleeggezin in verzorgings- of opvoedingsproblematiek;
  2. een strafrechtelijke afdoening inzake geweldsdelicten, ernstige vermogensdelicten, oplichtingsmisdrijven en zedendelicten;
  3. strafrechtelijke afdoeningen van zodanige aard en/of frequentie dat hieruit een gering verantwoordelijkheidsbesef blijkt;
  4. zaken, ook als deze geseponeerd zijn, die aanleiding geven tot mogelijke bijzondere risico's zoals verdenking van zedemisdrijven of kindermishandeling.

Bij een strafrechtelijke afdoening inzake zedendelict of kindermishandeling wordt de afgifte van een Verklaring van geen bezwaar in principe altijd geweigerd.

Weigering afgifte Verklaring van geen bezwaar

Indien de RvdK voornemens is de afgifte van een Verklaring van geen bezwaar te weigeren, nodigt de RvdK de aspirant-pleegouders uit om toelichting te geven en/of aanvullende informatie te vragen. De gegeven informatie kan leiden tot wijziging van het voornemen tot weigering van de afgifte van de Verklaring van geen bezwaar dan wel tot het afgeven van de Verklaring van geen bezwaar welke enkel betrekking heeft tot de plaatsing van een specifiek kind.

Bij een weigering van afgifte van een Verklaring van geen bezwaar worden de aspirant-pleegouders in de gelegenheid gesteld om hun verzoek in te trekken en de RvdK daarover binnen 14 dagen te berichten.

Indien de aspirant-pleegouders het verzoek niet intrekken, ontvangt de voorziening voor pleegzorg mededeling van het niet verstrekken van een Verklaring van geen bezwaar, zonder dat op de inhoud van het JDS wordt ingegaan. De aspirant-pleegouders ontvangen een gemotiveerd besluit met de mededeling dat zij de mogelijkheid hebben bezwaar aan te tekenen.

In geval pleegouders hun verzoek wel intrekken, wordt hiervan ook mededeling gedaan aan de voorziening voor pleegzorg.

Onderzoekstermijn

Indien de zaak op stukken afgedaan kan worden, wordt het onderzoek afgesloten binnen vier weken vanaf de ontvangst van het betreffende verzoek.

Deze termijn bedraagt acht weken indien contact met de aspirant-pleegouders noodzakelijk is.

Indien een pleeggezin voor een periode van twee jaar of langer niet feitelijk als pleeggezin heeft gefunctioneerd, dient een nieuwe Verklaring van geen bezwaar bij de RvdK te worden aangevraagd. Als er een persoon in het pleeggezin gaat inwonen nadat de verklaring is afgegeven en deze persoon nog niet justitieel gescreend is, moet er voor deze persoon ook een Verklaring van geen bezwaar aangevraagd worden.

3. Draagmoederschap

3.1. Inleiding

Een draagmoeder is een vrouw die er bewust en vrijwillig voor kiest zwanger te worden met de bedoeling het kind na de geboorte af te staan aan wensouders.

3.1.1. Soorten draagmoederschap

Er zijn twee vormen van draagmoederschap. De RvdK kan bij beide varianten betrokken zijn.

1. Laagtechnologisch draagmoederschap (LTDM): Dit is een vorm van draagmoederschap, waarbij een eicel van de draagmoeder bevrucht wordt met het zaad van de wensvader of een (anonieme) donor. Het kind dat op deze manier is ontstaan, is dan genetisch het eigen kind van de draagmoeder. Hiervoor is geen medische interventie noodzakelijk, maar kan wel via een kliniek uitgevoerd worden.
2. Hoogtechnologisch draagmoederschap (HTDM): Via IVF wordt een embryo gecreëerd. De zaadcel is van de wensvader of van een (anonieme) donor. De eicel kan van de wensmoeder, de draagmoeder of van een (anonieme) donor zijn.

In Nederland zijn twee klinieken die hoogtechnologisch draagmoederschap uitvoeren namelijk het UMC, locatie VUMC en Nij Geertgen.

3.2. Belangrijke punten voor de RvdK in draagmoederzaken

- Het kind moet kunnen opgroeien in een veilige en stabiele gezinssituatie.
- Het recht van het kind op kennis over zijn identiteit en ontstaansgeschiedenis. Dit betreft kennis over de genetische ouders, de draagmoeder, de donoren en de familieleden van deze betrokkenen. Daarnaast gaat het ook om de mogelijkheid en ondersteuning om contact op te nemen met deze betrokkenen.
- Het recht van een kind om niet verhandeld te worden. Een hogere bijdrage dan de werkelijke gemaakte onkosten van de zwangerschap is onwenselijk voor het kind.
- Dat er gezag over het kind aanwezig is en kan worden uitgeoefend.
- Dat er oog is voor een mogelijke kwetsbare positie van de draagmoeder en de bijbehorende risico's voor het kind.

3.3. Rol RvdK

De RvdK richt zich op twee taken in het kader van draagmoederschap:

1. Voorlichting
2. Onderzoek doen

Voorlichting

Een kind krijgen via draagmoederschap is een ingrijpende gebeurtenis. Goede voorlichting zowel voorafgaand, tijdens als na het draagmoederschap is daarbij cruciaal. De RvdK kan in sommige situaties voorlichting geven aan wensouders.

Voor juridisch advies zijn advocatenkantoren beschikbaar. Advocaten kunnen voorlichting geven over de verschillende juridische mogelijkheden om het juridisch ouderschap en het ouderlijk gezag te verkrijgen.

De RvdK verstrekt geen informatie over procedures in het buitenland.

Onderzoeken

De wensouders willen het kind vanaf de geboorte verzorgen, willen juridisch ouder worden en het gezag verkrijgen. De RvdK doet op verzoek van de wensouders onderzoek om dit mogelijk te maken.

Juridisch ouderschap en gezag

De draagmoeder is volgens de Nederlandse wet automatisch de juridische moeder en heeft automatisch het gezag. Indien zij getrouwd is (of geregistreerd partnerschap) dan zijn de draagouders (man/vrouw en vrouw/vrouw) automatisch beide juridisch ouder met gezamenlijk gezag over het kind. Om het juridisch ouderschap en het gezag van de draagouders over te dragen naar de wensouders zijn er verschillende juridische mogelijkheden beschikbaar. Raadsbemoening vindt niet in alle gevallen plaats.

RvdK onderzoeken

- In Nederland is in sommige gevallen toestemming van de RvdK nodig om een kind van onder de 6 maanden in huis te nemen en te verzorgen. Deze toestemming van de RvdK is alleen niet nodig indien een wensouder juridisch ouder of familie is (tot de 3e graad) van de draagouder(s).
- De draagouder(s) kunnen de RvdK vragen om het gezag van de draagouder(s) over te dragen aan de wensouders. De RvdK doet onderzoek en doet het verzoek aan de rechter tot gezagsbeëindiging van de draagouders en tot voogdijbepaling van de wensouders.
- De wensouders kunnen via adoptie juridisch ouder worden. De RvdK adviseert de rechter over een verzoek tot adoptie.
- Naast de onderzoeken die de RvdK doet op verzoek van de wensouders kan de RvdK ook nog zelf (ambtshalve) of op verzoek van een ketenpartner een onderzoek starten in draagmoederzaken (een kinderschermingsonderzoek).

Advocatenkantoren kunnen meer informatie geven over andere mogelijkheden om het juridisch ouderschap en het gezag van draagouders over te dragen aan wensouders.

3.4. Hoe werkt de RvdK?

3.4.1. Verzoek aan RvdK

Indien een draagmoeder het juridisch ouderschap of het gezag met behulp van de RvdK wil beëindigen en overdragen aan de wensouders dan worden de volgende stappen doorlopen:

- Voor een verzoek om een kind van onder de 6 maanden in huis te nemen en te verzorgen dienen wensouders een verzoek in bij de RvdK.
- Voor een verzoek om gezag te beëindigen dienen de draagouders een verzoek in bij de RvdK.
- Bij een verzoek tot adoptie dienen wensouders een verzoek in bij de rechtbank. De rechtbank schakelt de RvdK in.

De RvdK spreekt wens- en draagouders. In het belang van het kind zullen de volgende onderwerpen aan bod kunnen komen:

- Belang van DNA onderzoek en duidelijkheid over (de mate van) genetisch verwantschap
- Belang van informeren van het jonge kind over de ontstaansgeschiedenis en de mogelijkheid om met alle betrokkenen contact op te nemen (draagouder(s), andere kinderen van de draagouder(s), donoren etc.).
- Het belang van contactinformatie in het dossier.

- Het belang dat de draagouders niet betaald worden.
- Belang om bij adoptie rekening te houden met wettelijke verzorgingstermijn van één jaar.

3.5. Anonieme donoren, buitenland en strafbaarheid

3.5.1. Anonieme donoren

In Nederland is het gebruik van anonieme donoren verboden, vanuit het belang van het kind om te weten van wie hij of zij afstamt. De RvdK adviseert dringend om geen gebruik te maken van anonieme donoren uit het buitenland. Ouders die gebruik maken van anonieme donoren uit het buitenland schenden daarmee de rechten van het kind.

3.5.2. Draagmoederschap en het buitenland

Er zijn grote risico's verbonden aan het gebruik van een kliniek in het buitenland of een buitenlandse draagmoeder.

Er is een risico dat er geen afstammingsinformatie beschikbaar is voor het kind door gebruik van anonieme donoren, onbetrouwbare informatie, commerciële belangen en onzekerheid over het bewaren van dossiers. Ook bestaat het risico dat sprake is van commercieel draagmoederschap en uitbuiting van armoede van de draagmoeder.

Er is een risico dat het kind zich later verhandeld of verkocht voelt.

De (uitkomst van de) procedure voor het verkrijgen van juridisch ouderschap en gezag is zeer onzeker. Regelgeving in het buitenland is niet altijd hetzelfde als in Nederland, wat kan leiden tot juridische procedures in Nederland.

3.5.3. Strafbaarheid

In Nederland zijn de volgende situaties strafbaar:

- In sommige gevallen mag een kind jonger dan 6 maanden niet zonder toestemming van de RvdK in huis worden genomen.
- Een kind van een draagmoeder mag niet door de wensouders worden aangegeven bij de gemeente alsof het een eigen kind is.
- Bemiddelen en adverteren voor commercieel draagmoederschap is niet toegestaan. Kinderen mogen niet verkocht of gekocht worden.
- Veel geld betalen voor een kind (kinderkoop).

De Raad voor de Kinderbescherming doet in dit geval aangifte bij de politie.

4. Afstand

4.1. Afstand door biologische ouder(s)

4.1.1. Inleiding

Onder afstand doen wordt verstaan dat ouders de hun bij wet opgedragen taak (art 1:247 BW) om hun kind te verzorgen en op te voeden, niet uitvoeren en ook niet de intentie hebben om dit uit te gaan voeren.

4.1.2. Taken en werkwijze van de Raad voor de Kinderbescherming

Elk kind in Nederland dient onder gezag te staan (art. 1:245 BW). In eerste instantie berust dit gezag bij de biologische ouders of bij een van de biologische ouders. Als het gezag niet door de biologische ouders uitgeoefend wordt of kan worden omdat de ouders onbekend zijn, de ouders afstand willen doen van het gezag of in het geval van draagmoederschap, is het de taak van de Raad voor de Kinderbescherming betrokken instanties te informeren en bij de rechter te verzoeken om een (voorlopige) voorziening in het gezag. De Nederlandse wetgeving kent geen specifieke bepaling waarin het afstand doen van een kind wordt geregeld.

Wanneer (een) ouder(s) besluit(en) afstand te doen van het gezag over hun kind, verzoekt de RvdK om een (voorlopige) voorziening in het gezag.

Als ouders (veelal de moeder), al dan niet gehuwd, voornemens zijn afstand te doen van het gezag over hun nog ongebornen of pasgeboren kind, informeert de RvdK relevante hulpverlening en ziekenhuis. De RvdK schakelt vervolgens hulpverlening in voor de begeleiding van de ouder(s).

4.1.3. Informeren Gecertificeerde Instelling (GI)

Zodra de RvdK ten aanzien van het voornemen van afstand ter adoptie van een nog ongebornen kind een melding krijgt van daartoe aangewezen instellingen of van een andere organisatie of persoon, informeert de RvdK de GI, zodat de laatste een plaatsing in een 'neutraal-terrein' pleeggezin kan voorbereiden. Deze plaatsing is bedoeld voor drie maanden.

4.1.4. Doorverwijzing naar instellingen voor hulp aan afstandsouder(s)

Als een aanstaande ouder het voornemen tot afstand van een nog ongebornen kind bij de RvdK kenbaar maakt, wordt die ouder in verband met de noodzakelijke onafhankelijke counseling verwezen naar een instelling voor hulp aan afstandsouder(s).

4.1.5. Verzoek tot voorziening in het gezag

Zodra de RvdK door de daartoe aangewezen instellingen of een ziekenhuis is geïnformeerd over het tijdstip van geboorte start de RvdK onmiddellijk met zijn werkzaamheden en dient zodra het kind is geboren bij de rechter een verzoek tot voorlopige voogdij in waarbij een GI als voogd wordt voorgesteld.

4.1.6. Geheimhouding

De RvdK neemt de privacy van de afstandsouder(s) en het kind (conform de AVG) in acht. Ten aanzien van het waarborgen van de privacy van betrokkenen heeft de RvdK een inspanningsverplichting naar andere instanties.

4.1.7. Definitieve gezagsvoorziening

Binnen de door de rechter te bepalen vervaltermijn (drie maanden) na de beschikking waarin de GI met de voorlopige voogdij over de baby is belast, gaat de RvdK na of het voornemen tot afstand doen vrijwillig en consistent is. Als dat het geval is, legt de RvdK de ouder(s) de afstandsverklaring voor en laat hen die ondertekenen. Voorts maakt de RvdK bij de rechter een vervolprocedure voor de definitieve gezagsvoorziening aanhangig. Welke vervolprocedure gestart wordt, is afhankelijk van de leeftijd (minderjarig/meerderjarig) van de moeder.

4.1.8. Selecteren aspirant-adoptiefgezin/ definitief pleeggezin

Drie maanden na de geboorte van het kind wordt (veelal) duidelijk of de ouder(s) bij het voornemen tot afstand blijft (blijven).

Indien ouder(s) bij het besluit tot afstand doen blijft/blijven, selecteert de RvdK drie mogelijke pleeggezinnen /aspirant-adoptiefgezinnen uit het bestand van gezinnen voor het opnemen van een Nederlands kind ter adoptie. Bij de selectie van deze drie pleeggezinnen/ aspirant-adoptiefgezinnen wordt allereerst zoveel mogelijk rekening gehouden met de specifieke behoeften van het kind en vervolgens voor zover mogelijk met de eventuele wensen van de afstandsouder(s) ten aanzien van de pleegouders / aspirant-adoptiefouders. De GI neemt uiteindelijk de beslissing in welk gezin het kind geplaatst zal worden.

De RvdK neemt binnen zes maanden na de voorlopige voogdijbeschikking een besluit over een verzoek aan de rechter om (a) het gezag van de afstandsouder(s) te beëindigen en (b) over de definitieve toewijzing van de voogdij.

4.1.9. Intrekking beslissing tot afstand

De RvdK wijst de afstandsouder(s) en de pleegouder(s) c.q. aspirant-adoptiefouder(s) erop dat het voornemen tot afstand kan worden ingetrokken tot het moment dat de rechter over het adoptieverzoek van de pleegouders of aspirant-adoptiefouder(s) heeft beslist. Indien het voornemen tot afstand wordt ingetrokken beslist de rechter in welk gezin het kind zal opgroeien.

Indien er twijfel bestaat over het voornemen tot afstand doen of indien de ouder(s) op dit voornemen terugkomen, stelt de RvdK een onderzoek in om te bezien of en zo ja, wanneer en onder welke voorwaarden het mogelijk is dat de ouder(s) zelf voor het kind gaan zorgen.

4.2. Afstand: door te vondeling te leggen

4.2.1. Inleiding

Het als vondeling achterlaten van een kind levert een (acute) en ernstige bedreiging op voor de belangen van het kind. Het kind kan doordat het te vondeling is gelegd schade ondervinden of zelfs overlijden als iemand het niet tijdig opmerkt. Wie een kind hulpeloos achterlaat, brengt het in levensgevaar. Een kind te vondeling leggen is een strafbaar feit. Politie en justitie starten altijd direct een onderzoek om te kijken wie het kind te vondeling heeft gelegd en wie de ouders zijn.

Een kind heeft het recht om zijn ouders te kennen en op te groeien bij zijn eigen ouders (art. 7 IVRK). Vooral om die reden zullen politie en justitie proberen de identiteit van de ouder(s) te achterhalen.

4.2.2. Taken en werkwijze van de Raad voor de Kinderbescherming

Wanneer een kind te vondeling is gelegd verzoekt de RvdK om een (voorlopige) voorziening in het gezag, omdat er geen gezagsdrager aanwezig is om beslissingen over het kind te nemen.

4.2.3. Onderzoek

Het onderzoek wordt verricht door de ASAA locatie behorend bij de vindplek van het te vondeling gelegde kind.

4.2.4. Voorlopige voogdijmaatregel

Zodra de RvdK van de politie of van een ziekenhuis een melding heeft ontvangen over een aangetroffen vondeling en het is (nog) niet bekend wie de ouders zijn, vraagt de RvdK zo spoedig mogelijk om een voorlopige voogdijmaatregel bij de rechter. Daarbij wordt de GI als voogd voorgesteld.

4.2.5. Informeren Gecertificeerde Instelling

Zodra de RvdK een melding krijgt van een vondeling informeert de RvdK de GI opdat de GI direct een plaatsing in een pleeggezin kan voorbereiden.

4.2.6. Definitieve gezagsvoorziening

Gedurende de periode van de voorlopige voogdij start de RvdK een onderzoek naar het definitieve gezag. Binnen de door de rechter te bepalen vervaltermijn (drie maanden) na de voorlopige voogdijbeschikking, maakt de RvdK een vervolgpcedure voor de definitieve gezagsvoorziening aanhangig bij de rechter. In het kader van het onderzoek vindt overleg plaats tussen de RvdK, de GI, en indien de ouders bekend zijn, ook met de ouders en al dan niet met hulpverlenende instellingen voor de ouder(s).

4.2.7. Procedure voor afstand

Indien bekend is of wordt wie de ouder(s) is/zijn en het blijkt dat zij geen mogelijkheden zien om hun kind op te voeden, kunnen zij besluiten afstand te doen van hun kind. De RvdK start dan de procedure voor afstand.

4.2.8. Privacy

De RvdK neemt de privacy van het kind en de eventueel achterhaalde ouder (conform de AVG in acht. Ten aanzien van het waarborgen van de privacy van betrokkenen heeft de RvdK een inspanningsverplichting naar andere instanties

4.2.9. Bewaren objecten emotionele waarde i.h.k.v. van het doen van afstand van een kind

Indien een object (poststuk of daadwerkelijk object) op enig moment wordt ontvangen, hebben we afspraken hoe we deze objecten bewaren, digitaliseren en archiveren. Belangrijkste is dat het object (ook als dit een poststuk is, bijv de afstandsverklaring ondertekend door de biologische moeder) wel wordt gedigitaliseerd, maar dat ook het origineel bewaard blijft vanwege de emotionele waarde die dit object kan hebben voor betrokkenen.

5. Afstammingsvragen

5.1. Inleiding

Op grond van het International Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) heeft een kind recht om te weten van wie het afstamt. Naast geadopteerden of pleegkinderen die op zoek zijn naar hun afstammingsgegevens, kunnen ook afstandsouders, adoptie-ouders of pleegouders, broers en zussen, behoefte hebben aan informatie uit bepaalde documenten die bij de RvdK aanwezig zijn. Zij kunnen inzage /afgifte vragen van de op hen betrekking hebbende dossierstukken c.q. persoonsgegevens.

5.2. Taak van de Raad voor de Kinderbescherming

Wanneer een betrokkene verzoekt om informatie uit zijn dossier neemt de RvdK een beslissing over dit verzoek met inachtneming van de Algemene Verordening Gegevensbescherming. Ook wordt het IVRK meegenomen in de belangenafweging.

5.3. Werkwijze van de Raad voor de Kinderbescherming

De verzoeken om inzage kunnen worden ingediend via de site van de Raad voor de Kinderbescherming. <https://www.kinderbescherming.nl/voor-kind-en-ouder/afstamming/meer-weten-over-biologische-ouders/informatieverzoek>

De RvdK onderscheidt twee typen verzoeken, namelijk:

1. verzoeken om informatie, inzage/afgifte uit eventueel bij de RvdK aanwezige documenten over het kind, de adoptie- of pleegouders of de (afstands-) ouder(s).
2. verzoeken om bemiddeling.

Beide soorten verzoeken kunnen afkomstig zijn van eerdergenoemde partijen.

ad 1. Een kind heeft het internationaal erkend recht te weten van wie hij of zij afstamt. Een vraag over afstamming wordt altijd vanuit dit uitgangspunt in behandeling genomen. De aanvrager krijgt vooraf een gesprek met een medewerker van de RvdK om de vraag zorgvuldig door te nemen en om de aanvrager goed voor te bereiden op de mogelijke uitkomsten.

Tevens onderzoekt de RvdK of alle informatie uit het dossier vrijgegeven kan worden, dit hangt mede af van informatie over derden in het dossier. De RvdK neemt hierbij de bepalingen van de AVG in acht.

ad 2. Een verzoek om bemiddeling kan gaan om:

- informatie over het kind, de adoptie- of pleegouders en de (afstands-) ouders die niet bij de RvdK berust;
- de wens van de (afstands-)ouder(s) om in contact te komen met het kind of de wens van het kind om in contact te komen met de (afstands-) ouder(s).

De RvdK zal deze verzoeken meestal verwijzen naar een instelling voor hulp aan afstandsouder(s). Wanneer verzoeker tegen deze verwijzing bezwaar heeft, voert de RvdK een gesprek met de verzoeker voor toelichting op het verzoek. De RvdK maakt een professionele afweging ten aanzien van het verzoek, en zal, na een positief besluit, op zorgvuldige wijze pogingen doen om in contact te komen met het kind c.q. de ouder(s) om te kunnen bemiddelen

6 Juridisch kader en uitgangspunten

6.1. Juridisch kader

Bij de werkwijze van de RvdK in ASAA-zaken gelden de volgende juridische kaders.

Internationale verdragen

- Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK);
- Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM);
- Haags Adoptieverdrag (HAV);
- Europees Adoptieverdrag (EAV);
- Haags Kinderbeschermingsverdrag (HKBV).

Nederlandse en Europese wet- en regelgeving

- Het Burgerlijk Wetboek (BW) boek 1 en 10;
- Het Wetboek van Strafrecht;
- De Wet opnemings buitenlandse kinderen ter adoptie (Wobka);
- Richtlijnen opnemings buitenlandse kinderen ter adoptie 2000 (Robka);
- De Wet donorgegevens kunstmatige bevruchting.
- Jeugdwet
- Awb
- De Algemene Verordening Gegevensbescherming en bijbehorende uitvoeringswet

Uit de internationale verdragen en de Nederlandse wet- en regelgeving vloeien de volgende uitgangspunten voort die van belang zijn voor de werkwijze van de Raad voor de Kinderbescherming:

- De belangen van het kind vormen de eerste overweging bij alle maatregelen die hem of haar betreffen.
- Een kind heeft recht op een naam en, voor zover mogelijk, het recht zijn of haar ouders/afstamming te kennen en door hen te worden verzorgd. Het recht van het kind zijn of haar identiteit te behouden, met inbegrip van nationaliteit, naam en familiebetrekking zoals wettelijke erkend, dient geëerbiedigd te worden.
- In Nederland geldt het juridische principe “mater semper certa est” (de moeder is altijd zeker). Dat wil zeggen dat de vrouw uit wie het kind is geboren, juridisch wordt aangemerkt als de moeder van dat kind.
- Een kind heeft recht op te groeien in het eigen gezin. Ouders of andere volwassenen hebben geen recht op kinderen, maar kinderen hebben wel recht op ouders.

- Ouders zijn als eerste verantwoordelijk voor de opvoeding en ontwikkeling van hun kind. Het belang van het kind is hun eerste zorg.
- Interlandelijke adoptie kan pas worden overwogen indien het kind niet in het eigen gezin, bij familie, een pleeg- of adoptiegezin in het land van herkomst kan worden geplaatst noch op passende wijze aldaar kan worden verzorgd. In het land van herkomst dienen deze mogelijkheden te zijn onderzocht alvorens interlandelijke adoptie kan worden overwogen. (Dit is het “ultimum remedium” karakter van interlandelijke adoptie of ook wel het subsidiariteitsbeginsel genoemd).
- Toestemming van de ouders voor een voorgenomen adoptie mag niet zijn verkregen tegen betaling, of in ruil voor enige andere tegenprestatie; de toestemming van de moeder dient eerst na de geboorte van het kind in alle vrijheid te zijn gegeven.
- Er mag bij geen enkele partij die betrokken is bij adoptie, sprake zijn van ongepast geldelijk voordeel.
- Het uitgangspunt voor adoptie is het zoeken van geschikte en passende vervangende ouders voor een kind. Leidend bij de adoptieprocedure is hetgeen het kind nodig heeft voor zijn ontwikkeling en de capaciteiten van de aspirant-adoptiefouders om een adoptiekind te kunnen verzorgen en op te voeden.
- Met de adoptie wordt beoogd een kind veiligheid en geborgenheid, stimulering van ontwikkeling, continuïteit van relaties en juridische bescherming binnen een familie te bieden.

6.2. Strafbaarstellingen

Opneming van een kind in strijd met de wettelijke regels

Het opnemen van een in het buitenland geboren kind zonder dat aspirant-adoptiefouders in het bezit zijn van een geldige beginseltoestemming, is strafbaar (art. 2 en 28 Wobka). Eveneens strafbaar is het opnemen van een kind in het geval niet is voldaan aan de vereiste voorwaarden voor binnenkomst in Nederland (art. 8 en 28 Wobka). Zie ook art 1: 241 lid 3 Burgerlijk Wetboek en art. 442a Wetboek van Strafrecht.

Opneming van een kind jonger dan zes maanden zonder toestemming

Indien wensouders een pleegkind in hun gezin willen opnemen dat jonger is dan zes maanden, is voorafgaande schriftelijke toestemming van de RvdK noodzakelijk (art. 1: 241 lid 3 BW). Het niet in het bezit hebben van een dergelijke schriftelijke toestemmingsverklaring levert een strafbaar feit op (art. 442a Wetboek van Strafrecht). Bij kennisname hiervan is het uitgangspunt dat de RvdK hiervan aangifte doet.

Commercieel draagmoederschap

Het uit winstbejag bevorderen dat een kind jonger dan zes maanden zonder toestemming van de RvdK als pleegkind in een gezin wordt opgenomen, is strafbaar (art. 151a Wetboek van Strafrecht). Het bemiddelen voor draagmoederschap of het openbaar maken van gegevens dat iemand draagmoeder wil worden of het openbaar maken van gegevens waaruit blijkt dat wensouders een draagmoeder zoeken, is eveneens strafbaar (art. 151b WvSr.). Wanneer de RvdK hiervan kennisneemt is het uitgangspunt dat hiervan aangifte wordt gedaan (conform de Richtlijn aangifte strafbare feiten).